

Terugkoppeling themabijeenkomst zonne-energie Broekheurne

Op woensdagavond 12 oktober 2022 is een bijeenkomst gehouden over zonne-energie in Broekheurne. Uitgenodigd waren alle omwonenden in een cirkel van ongeveer 500 meter rond het initiatief voor een zonneveld van circa 35 - 38 ha van ontwikkelaar TPSolar en drie grondeigenaren. De bijeenkomst valt onder de gebiedsaanpak Broekheurne en is georganiseerd en geleid door onafhankelijk gebiedsregisseur Erik Back. Ongeveer 30 omwonenden nemen aan de bijeenkomst deel. Ook aanwezig zijn Erik Wieffer en Connor Hendriks van TPSolar, Niels van Elk van Enschede Energie en landschapsarchitect Nico Wissing.

Plenaire aftrap

Erik Back start de bijeenkomst met een korte terugblik. Waar staat het gebiedsproces Broekheurne en waarom houden wij nu deze bijeenkomst over energie? Erik heeft sinds april veel gesprekken gevoerd in het gebied. Die gingen over alle mogelijke thema's zoals landbouw, natuur, wonen, leefbaarheid en ook energie. In de komende tijd wil hij tot een eerste versie van de Gebiedsagenda komen waarin alle thema's zijn opgenomen. Vandaag wordt het thema energie bij de kop gepakt, omdat daarvoor een concreet initiatief is genomen.

Uit de zaal wordt gevraagd waarom we uitgaan van het initiatief van TPSolar. Hoeveel energie moet dat opleveren? Gaat het om meer dan 88 TJ waar de gemeente naar streeft? Wie besluit daarover? En waarom gaan we eerst energie uitwerken en daarna pas de rest van de gebiedsaanpak? Erik stelt dat hij de opgave heeft meegekregen voor 88 TJ zonne-energie in 2030 als onderdeel van een integraal plan voor de Broekheurne. Die opgave heeft hij niet zelf bedacht, maar volgt uit de Energievisie die de gemeenteraad van Enschede heeft vastgesteld. Erik ziet speelruimte voor het gebiedsproces. Denk aan het potentieel voor biogas van circa 50 TJ als je alle dierlijke mest uit de Broekheurne weet te gebruiken. Stel dat het lukt om de helft daarvan te benutten. Ook hebben enkele mensen uit de Broekheurne ingebracht dat zij een deel van een zonneveld willen inruilen voor windenergie. Een andere gedachte is om méér energie op te wekken, maar dan met de afspraak dat dit voldoende is tot (ver) na 2030. Dat we nu praten over het initiatief van TPSolar en de drie eigenaren is omdat je ergens moet beginnen. Zij hebben een eerste schets gemaakt. Zie dat als een startpunt voor een goed gesprek en geef aan wat je positief dan wel negatief vindt. Dan kunnen we de opmerkingen verwerken en tot een plan komen waarin zoveel mogelijk van de inbreng terugkomt. TPSolar zit dus nog even in de wachtkamer.

Erik Wieffer stelt zich aan de aanwezigen voor. Het initiatief van TP Solar is al in 2018 ontstaan. De gemeente Enschede heeft toen gezegd dat de plannen pas verder konden als de Energievisie klaar was. De Energievisie is eind 2021 vastgesteld. In deze Energievisie staat onder andere dat de gemeente-initiatieven in een breder gebiedsproces wil uitwerken. Daarom praten wij vanavond met elkaar over de inpassingsmogelijkheden, ook ecologisch.

Niels van Elk van Enschede Energie vertelt over 'opwek voor de buurt'. Het gebied Broekheurne kan profiteren van het zonneveld. In het kader staan suggesties en mogelijkheden (raadpleeg voor meer informatie de sheet omtrent dit onderwerp in de presentatie van de avond). Wel geeft Niels aan dat eerst duidelijk moet zijn wat de omvang van het park gaat worden om op basis daarvan de business case te kunnen opstellen welke uiteindelijk bepalend is voor de omvang van potentiële participatie.

Opwek voor de buurt

- Financieel deelnemen - mee investeren in het zonnepark. Over de investering wordt rente uitgekeerd
- De ontwikkelaar stort een substantieel bedrag in een omgevingsfonds voor het gebied (bv voor de exploitatie van een buurthuis)
- Een vergoeding voor direct omwonenden (naar gelang afstand / hinder) door bijvoorbeeld levering van goedkope stroom
- Voor ondernemers de mogelijkheid om direct op het zonneveld aan te sluiten met een gunstige energieprijis

Ook landschapsarchitect Nico Wissing stelt zich voor. Hij heeft onder meer het ontwerp voor een zonnepark in Hengelo (Gld) gemaakt, waarin landschap, ecologie en recreatie samen gaan met de opwek van groene stroom.

Gesprek aan drie tafels

Met gespreksleiders Erik Wieffer, Conor Hendriks en Nico Wissing wordt in drie groepen gepraat over de eerste schets van TPSolar. Met de reacties uit de Broekheurne kan een verbeterd ontwerp worden gemaakt. De opmerkingen van de drie tafels zijn als bijlage aan deze impressie van de bijeenkomst toegevoegd. De drie gespreksleiders koppelen het gesprek aan hun tafel zelf als volgt terug:

Tafel 1: Erik Wieffer

De deelnemers in deze groep wonen op verschillende plekken rond het zonnepark en daarmee lopen ook de wensen uiteen. Iedereen wil het zonneveld liefst verder van de eigen woonplek inpassen. Gevraagd wordt om veel aandacht te geven aan de inpassing, zoals hoogte van de panelen, spiegeling, afstand tot huizen en wegen, het hekwerk en om de nazorg goed te regelen. Niemand wil tegen de zonnepanelen zelf en niet tegen een hek aankijken. Het gesprek helpt volgens Erik Wieffer om tot een goed ontwerp te komen.

Tafel 2: Connor Hendriks

De groep heeft veel input gegeven over de vorm, inpassing en beheer van het zonneveld. Belangrijke punten zijn: niet te dicht op de wegen, compacte van vorm, niet te veel verspreide velden. Zorg verder voor een goed beheer van het groen en voor herinrichting na afloop. Verder had de groep verschillende meningen over windenergie en waren er vragen over de mogelijkheid om met de elektriciteit ook waterstof te maken.

Tafel 3: Nico Wissing

De deelnemers van deze groep willen het zonnepark compact houden. De panelen moeten goed in het groen worden ingepakt. Van belang is om aan te sluiten bij het karakter van het landschap en ruimte te houden voor de landbouw.

Vervolg

Gebiedsregisseur Erik Back komt tot een afronding van de avond. Er ligt een best ingewikkelde opgave. Het zonneveld zelf stelt ons voor vragen waar een oplossing voor moet komen, zoals de ligging, vorm, inpassing en financiële participatie. Dan kijken we ook integraal naar het hele gebied Broekheurne. De energieopgave staat niet op zichzelf, het gaat hier ook om landbouw, biodiversiteit, water en leefbaarheid.

We gaan nu met alle gemaakte opmerkingen aan de slag en komen dan weer terug in het gebied. Of er één of twee vervolgrondes nodig zijn om tot een goed afgestemd plan te komen moet nog blijken. Het is wel de bedoeling om voor de Kerst met een eerste concept te komen en in het voorjaar de Gebiedsagenda (met daarin het zonneveld) af te ronden.

Uit de zaal komen nog tal van vragen en suggesties – met daarop de reactie van Erik Back:

- Wanneer komt TPSolar concreet aan tafel? Als College en Gemeenteraad met de Gebiedsagenda akkoord zijn, dan zal TPSolar de ontwikkeling echt mogen oppakken. In 2023 komt TPSolar daarover aan tafel.
- Dat er een zonnepark komt is wat anders dan de vraag hoe het zonnepark eruit ziet. Dat klopt en over de inpassing moet dan ook nog goed worden gesproken, in vervolg op het gesprek van deze avond.
- Wat krijgt het gebied voor een zonneveld terug, het gaat immers ten koste van landbouwgrond? In de volgende stappen zal ook de opbrengst voor het gebied nader in beeld worden gebracht.
- Het zou goed zijn geweest als de omwonenden meer aan de hand waren genomen, zodat voor en tegens van een ontwerp duidelijker over komen. Dat was voor de bijeenkomst van vanavond nog te vroeg, maar zal in de volgende ronde zeker gebeuren.
-
- Is het mogelijk om op elk erf / bij elk huis een windwokkel te plaatsen. Kost circa € 8.000 per windwokkel en dat maakt voor 200 wokkels circa € 1,6 mln aan investering. Deze optie zal nader worden overwogen.
- De uitnodiging heeft niet iedereen bereikt. We hebben zoveel mogelijk mensen gebeld en ook nog een aantal bezocht. Maar het kan nog beter – laat in elk geval je gegevens achter.

De impressie van de bijeenkomst wordt extra onder de aandacht gebracht van de omwonenden die afwezig waren. Adressen waarvan geen contactgegevens bekend zijn benaderen wij persoonlijk en overhandigen wij een terugkoppeling.

Met dank voor de inbreng sluit Erik Back de bijeenkomst. Hij nodigt iedereen uit bij een drankje na te praten.

Bijlage I Notulen per gespreksronde

Tafel 1: Gespreksleider Erik Wieffer (TPSolar) / notulist Stefan Kroeze

De omwonenden aan deze tafel wonen verdeeld over het gebied; het grootste gedeelte komt uit het noordwesten. Een deel van het gesprek gaat over andere vormen van opwek en over de vuilstort. Hierover kan Erik Wieffer geen antwoord geven. Die vragen moeten in de brede gebiedsaanpak met Erik Back worden besproken. De volgende punten gaan wel over het zonneveld:

- Waarom is TPSolar niet zelf aan de keukentafel geweest? TPSolar vindt het niet fijn om in de wacht te staan. De gemeente heeft echter de gebiedsaanpak onder leiding van de onafhankelijke gebiedsregisseur vooropgezet.
- Iemand merkt op graag met andere opwek-manieren te willen werken zodat minder panelen nodig zijn.
- Er zijn zorgen over weerspiegeling. Erik antwoordt dat er geen weerspiegeling is, dat is o.a. onderzocht bij vliegvelden. In de winter kan onder een bepaalde hoek wel spiegeling ontstaan. Daarom willen we de panelen op de zuidkant gericht hebben (gedetailleerde beantwoording Bijlage II).
- Mensen willen liever zonnepanelen op dak. Volgens Erik levert dat niet voldoende op. Daarom is er ook zon op land nodig (gedetailleerde beantwoording Bijlage II).
- Op een vraag over de herkomst van de bosstrook in het ontwerp geeft Erik aan dat de landschapsarchitecten daarbij hebben gekeken naar het bestaande landschap. Tevens zegt hij dat het een concept betreft, het kan nog veranderen.
- Er is een vraag over de hoogte van de panelen, in verband met het zicht en de afstand tot wegen en woningen. Erik zegt dat de hoogtes fluctueren van 2.0 tot 2.5 meter (gedetailleerde beantwoording Bijlage II). De panelen zijn conform het beleid van de gemeente. De afstand van de weg is afhankelijk van het gebied en volgens Erik is daar geen standaard voor.
- Waarom is er een hek nodig en hoe zit het met de transformatorhuisjes en de nieuwe kabels. Erik zegt dat het hekwerk verplicht is vanwege veiligheid en beveiliging van de installatie. De kabels horen bij de netwerkbeheerder en de transformatorhuisjes zijn circa 2 meter hoog (gedetailleerde beantwoording Bijlage II).
- Blijft TPSolar ook na 25 jaar betrokken of is er nazorg? Erik zegt dat TPSolar betrokken blijft, zij hebben ook afspraken hierover met de gemeente.
- Voor het inpassen van het zonnepark hoeven volgens Erik geen bomen gekapt te worden. In de uiteindelijke vergunning worden eisen opgenomen over het beheer en uiteindelijk weer opruimen van het zonnepark. Daarnaast is dus ook de lokale coöperatie Enschede Energie betrokken. Ook in hun belang dat het zonnepark er goed bijligt en bepaalde gemaakte afspraken worden nagekomen.

Tafel 2: gespreksleider Connor Hendriks (TPSolar), notulist Marlies Tessemaker

De omwonenden in deze groep, wonen verdeeld over het gebied. Er is een vraag over het opdelen van de groep in drie delen: 'zo hebben we geen overzicht over het geheel'.

Dit vinden de omwonende verder belangrijk:

- We willen de zonnepanelen niet zien, dat is het belangrijkste. Houd de panelen laag en pak het veld goed in met groen. Maak dat groen niet monotoon, gebruik verschillende boomsoorten.
- Bij het maken van het ontwerp rekening houden met zichtlijnen
- Ook het hek rond het park moet niet direct zichtbaar zijn, het liefst verborgen door groen van max 1,5 m of een brede haag.
- Bodem, aanplant van het groen en het onderhoud hiervan moet goed zijn. Leg hierover afspraken vast met de gemeente
- Er lopen veel mensen op het zandpad, hier moet rekening mee gehouden worden.
- Zonnepark graag compacter houden, dus minder verspreid. "Als het dan toch moet, dan het liefst zo compact mogelijk."

Het plan op de kaart voldoet niet aan de hiervoor genoemde punten. Daar is iedereen het over eens.

Daarnaast zijn er vragen:

- Wat doet het plan met de waterhuishouding? Is het niet beter om het zonnepark op lichte zandgrond te plaatsen?
- Hoe wordt het opgelost met de reeën die er lopen? Komen hier wildpassages voor?
- Wat gebeurt er met de 1ha bos dat is weggehaald? Wordt dat ergens anders terug geplant?
- Geef duidelijkheid over de situatie over 25 jaar, wie beheert het gebied en wat gebeurt er dan mee?
- Is het mogelijk om de gronden terug te laten vloeien naar de omwonenden? Zo zouden ze kunnen participeren met bijvoorbeeld het onderhoud van de zandpaden, op die manier is het misschien mogelijk om meer draagvlak te creëren.
- Is er een vergoeding voor als je van het net wordt afgesloten? Is het mogelijk om ook een opslag te plaatsen voor bijvoorbeeld de nachturen en de winter?
- Wat zijn de alternatieven voor opwek met zonnepanelen, zoals wind? Uit het gesprek blijkt dat de omwonenden eventuele windmolens het liefst in eigen beheer hebben. Wel zijn er verdeelde meningen over het wel of niet plaatsen van windmolens.

Tafel 3: gespreksleider Nico Wissing (Landschapsarchitect) / notulist Christy Groenen

Vanuit zijn kennis over zonnevelden stelt Nico dat het mogelijk is om de panelen onzichtbaar in te passen. Hij denkt dat kleinere blokken (dan op de kaart zijn getekend) tot een beter resultaat leiden, passend bij het oorspronkelijke landschap. Ook denkt hij belangrijke zichtlijnen te kunnen behouden.

De deelnemers in deze groep wonen her en der in het gebied. Zij vinden het volgende van belang en hebben veel vragen:

- Iedereen is het erover eens dat het zonnepark meer compact moet zijn en niet zichtbaar. Bestaande zichtlijnen moeten zoveel mogelijk open blijven. We willen niet tegen hekwerken aankijken.
- Een van de omwonenden zegt dat zijn huis op twee meter hoogte boven het park staat. Hij kijkt dus altijd over het park uit. Dat vindt hij zeer onwenselijk.
- Wat zijn de mogelijkheden om het zonneveld een andere vorm te geven of te verplaatsen?
- Gaat de grond dood onder de panelen? Wat zijn de gevolgen voor de biodiversiteit? De een vindt biodiversiteit van groot belang, een ander wil geen poespas met kruiden en insectenhôtels etc. De aandacht voor biodiversiteit gaat dan ten koste van de opbrengst van het zonneveld (gedetailleerde beantwoording Bijlage II).
- Wat is het gevolg van het zonneveld voor de waterhuishouding?
- Geven de panelen schittering – dat is ongewenst (gedetailleerde beantwoording Bijlage II).
- Wat betekent het dat zonneveld aansluit bij het oorspronkelijke landschap. Dat was toch een grootschalig beeld van woeste grond en vervolgens van een jonge ontginning, dus geen kleinschalige verkaveling.
- Hoe wordt in de toekomst omgegaan met de waterhuishouding. Nico ziet kansen om droogte, zonneveld, biodiversiteit, gezonde bodem, kruidenrijke grond aan elkaar te koppelen.
- Een aantal omwonenden zegt weg te gaan. De waarde van het huis is dan een zorgpunt.
- Past er een windturbine op de vervuilde afvalberg. Dit gaat waarschijnlijk niet omdat de ondergrond op de afval berg niet voor voldoende draagvlak voor de windturbine kan zorgen. De afvalberg verwijderen en het reinigen van grond is naar verwachting ook geen optie omdat dat zeer kostbaar is.

In het gesprek blijkt veel kennis aanwezig over het ontstaan van het gebied, de waterhuishouding en de ligging van de bestorte gronden. Deze kennis moet ook in het vervolg worden benut bij het maken van het ontwerp. Om die kennis op te halen, zullen afzonderlijke vervolggesprekken gaan plaatsvinden.